

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

Turkey
Discover
the potential

TACİKİSTAN

DUŞANBE TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

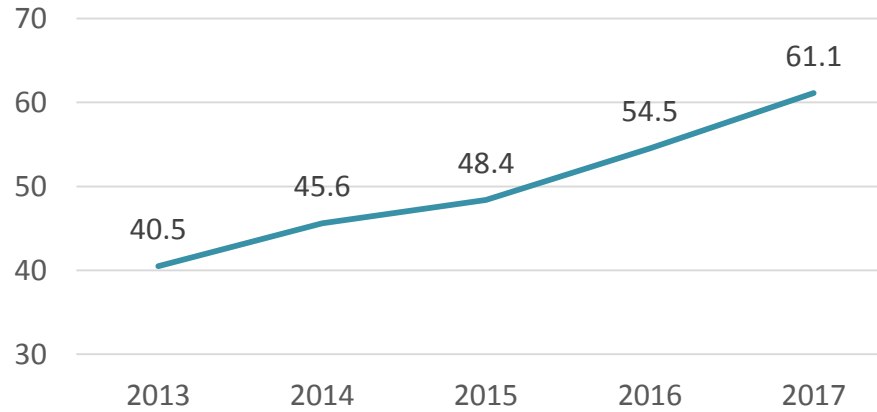
18 EYLÜL 2018

- ☐ Genel Bilgiler
- ☐ Tacikistan Ekonomisi
- ☐ İkili Ticari İlişkiler
- ☐ Yasal Altyapı
- ☐ Tacikistan ile Ticaret
- ☐ Tacikistan'da Yatırım
- ☐ Riskler-Fırsatlar

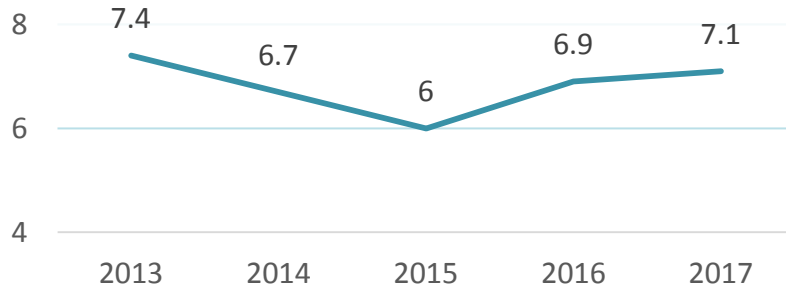

Başkent	Duşanbe
Yüzölçümü	143.100 km2
GSYİH (2017)	7,16 milyar USD
İhracat (2017)	984 milyon USD
İthalat (2017)	2,77 milyar USD
Nüfus	9 milyon
İş Yapma Kolaylığı (2015-2017)	166-123

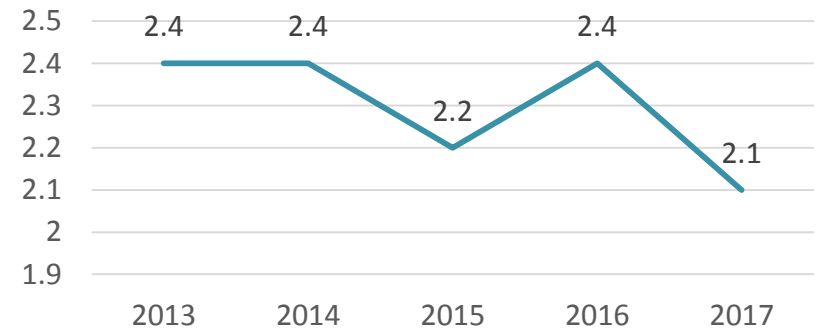
GSYİH (milyar Somoni)

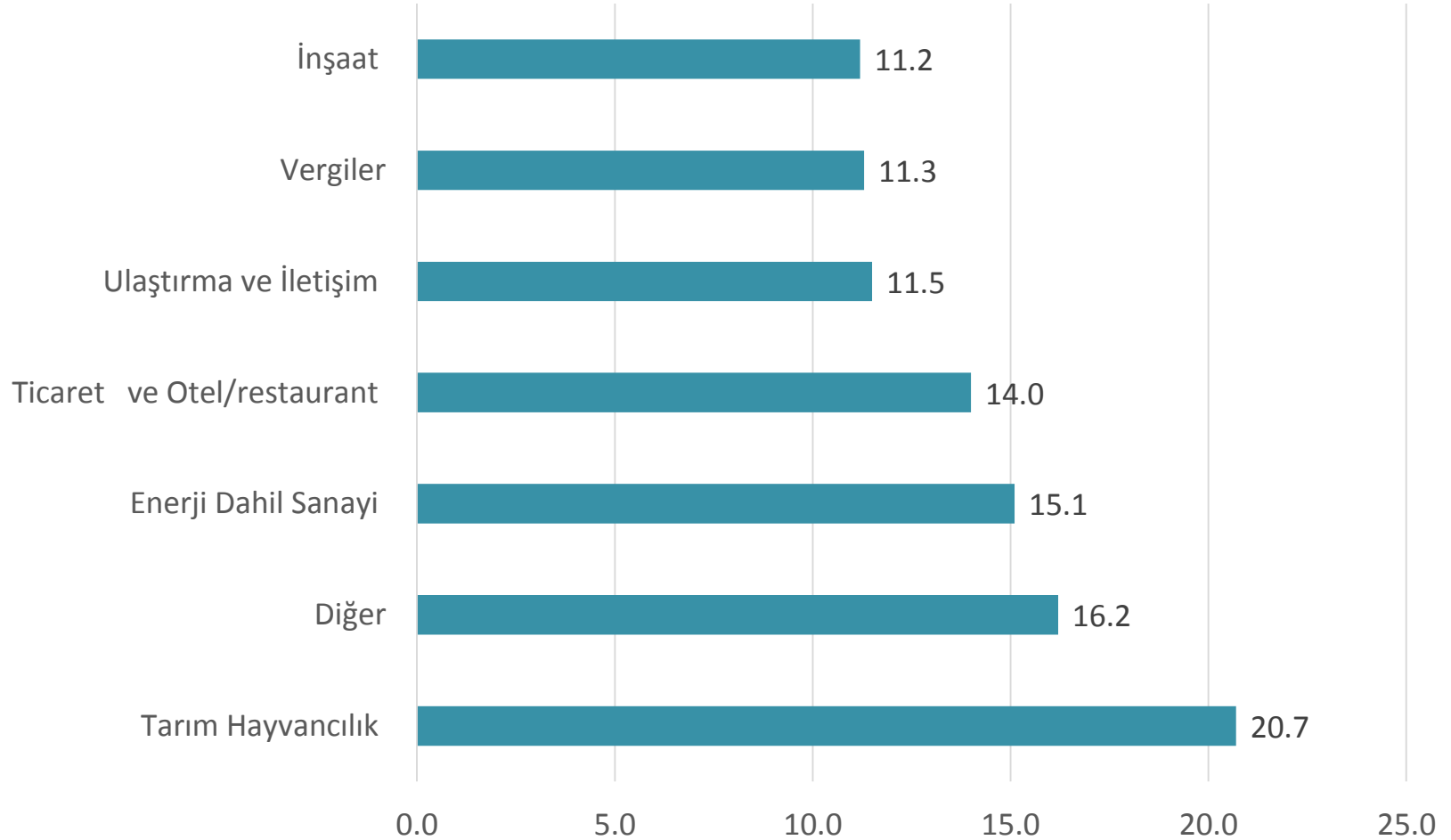
Reel Büyüme

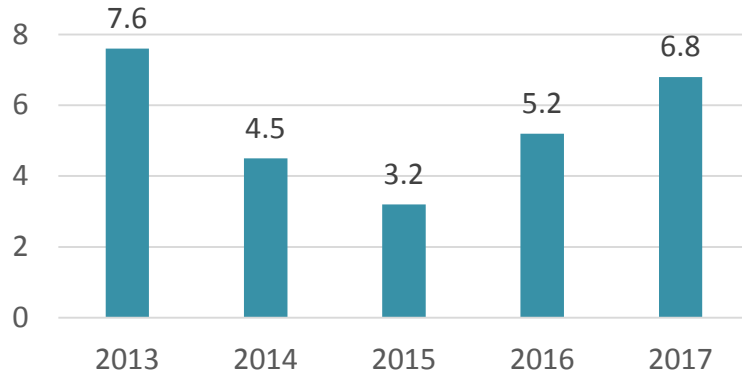
İşsizlik (%)

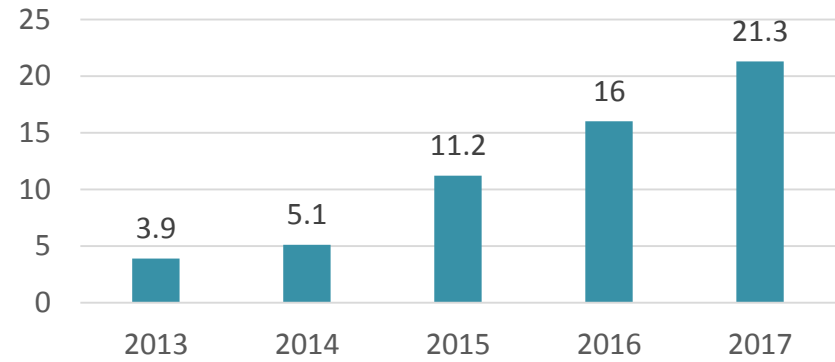
GSYİH Sektörel Dağılımı (2016, %)

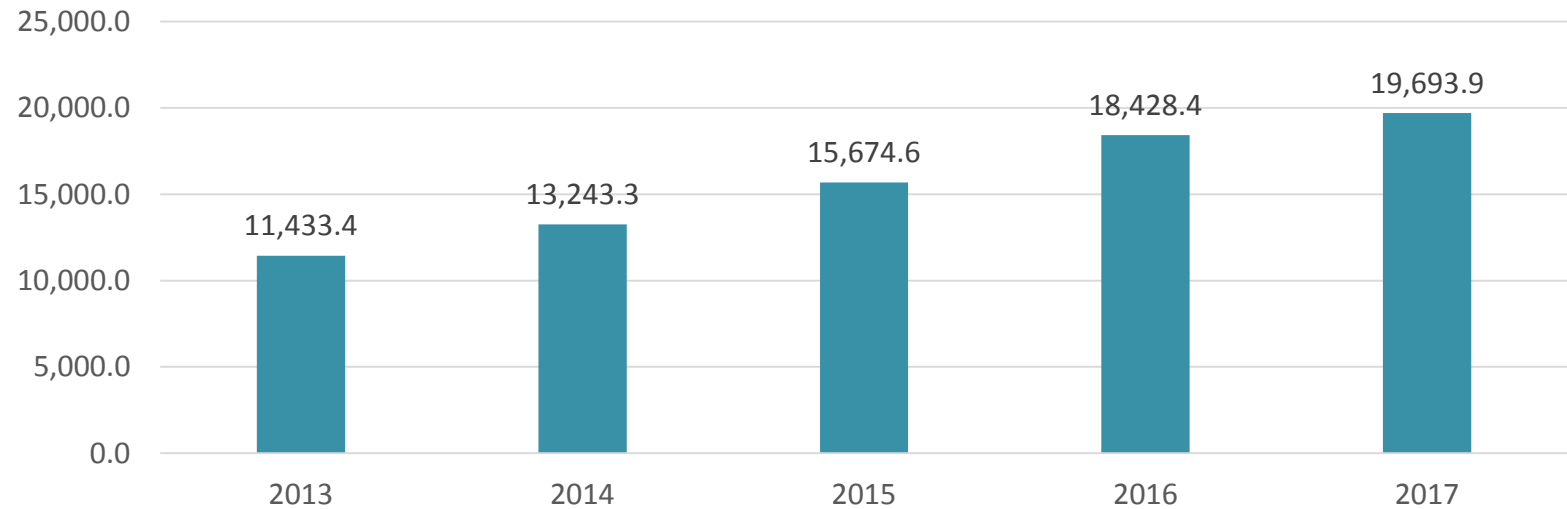
Tarımsal Büyüme Oranı (%)

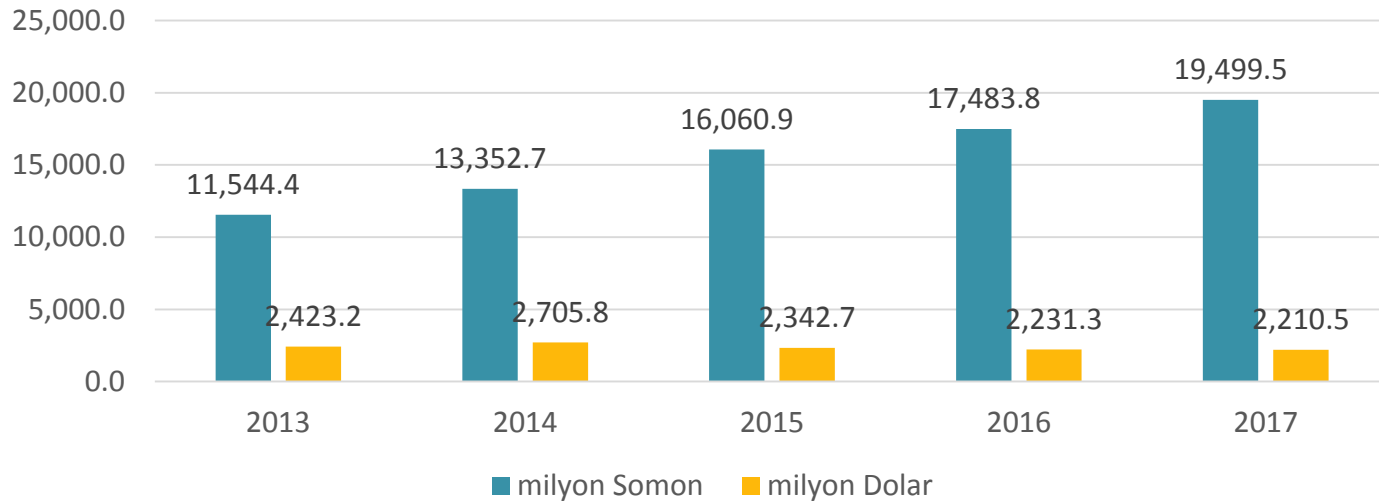
Sınai Büyüme Oranı (%)

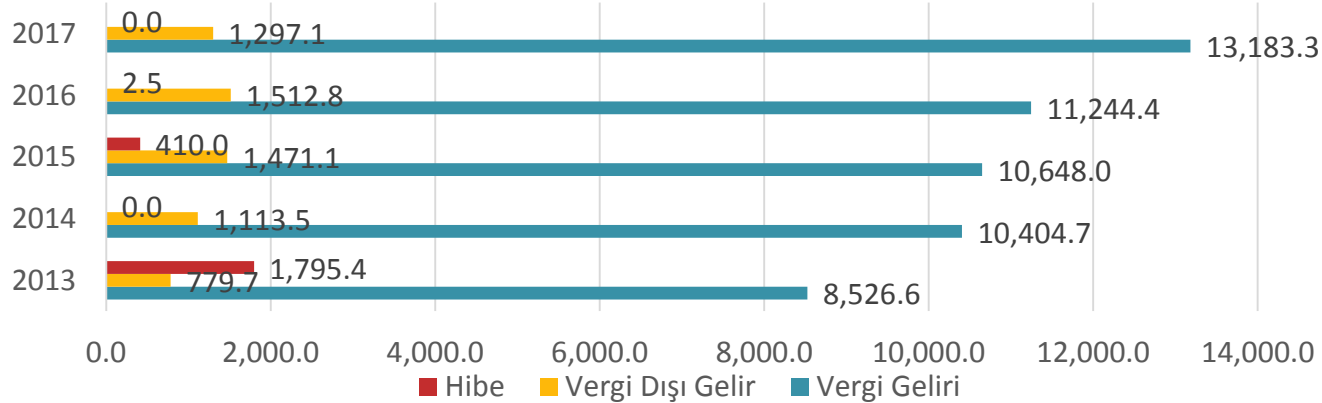
Kamu Harcaması (milyar Somoni)

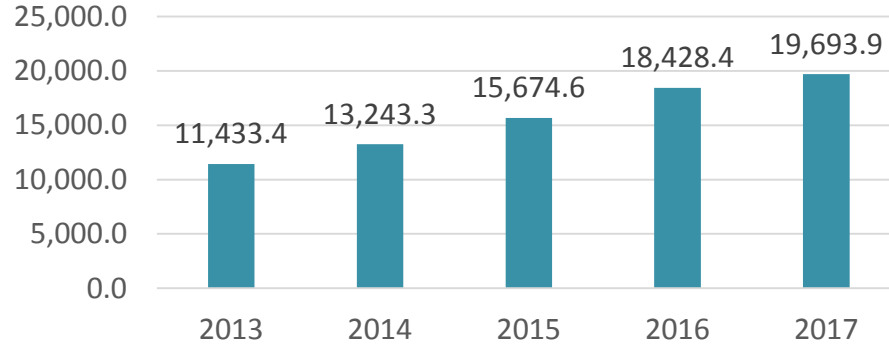
Kamu Geliri

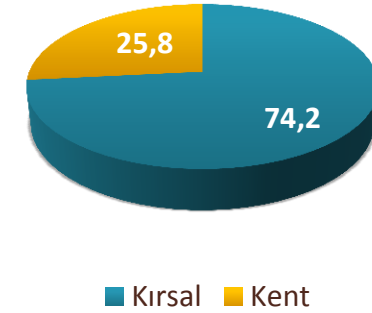
Kamu Gelir Kalemleri (milyon Somoni)

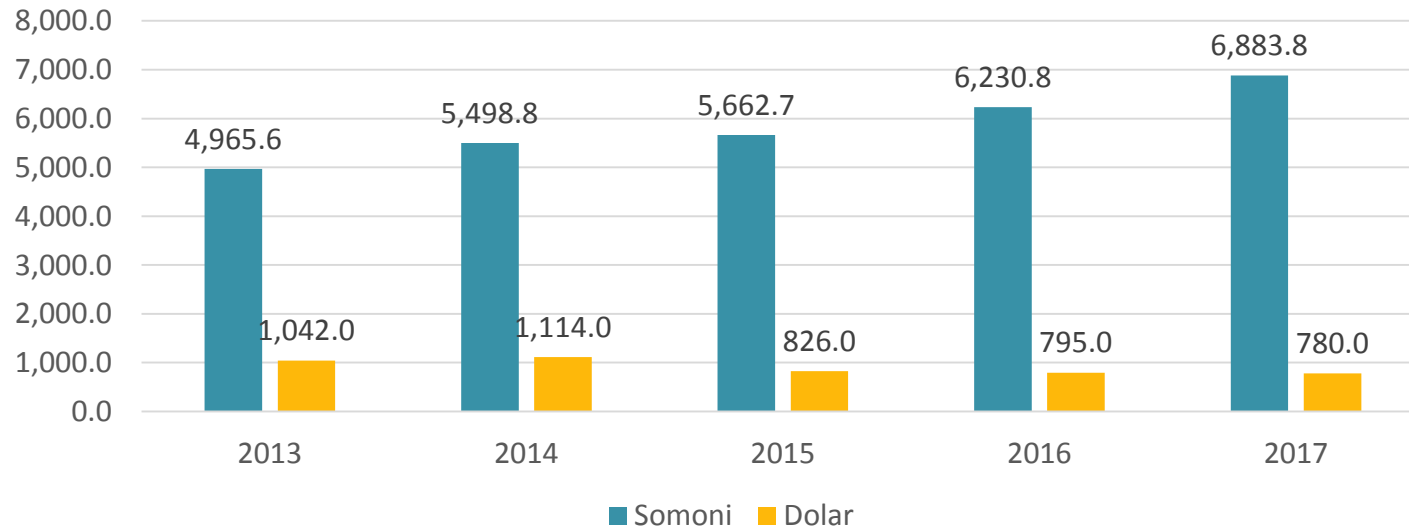
Kamu Harcaması (milyar Somoni)

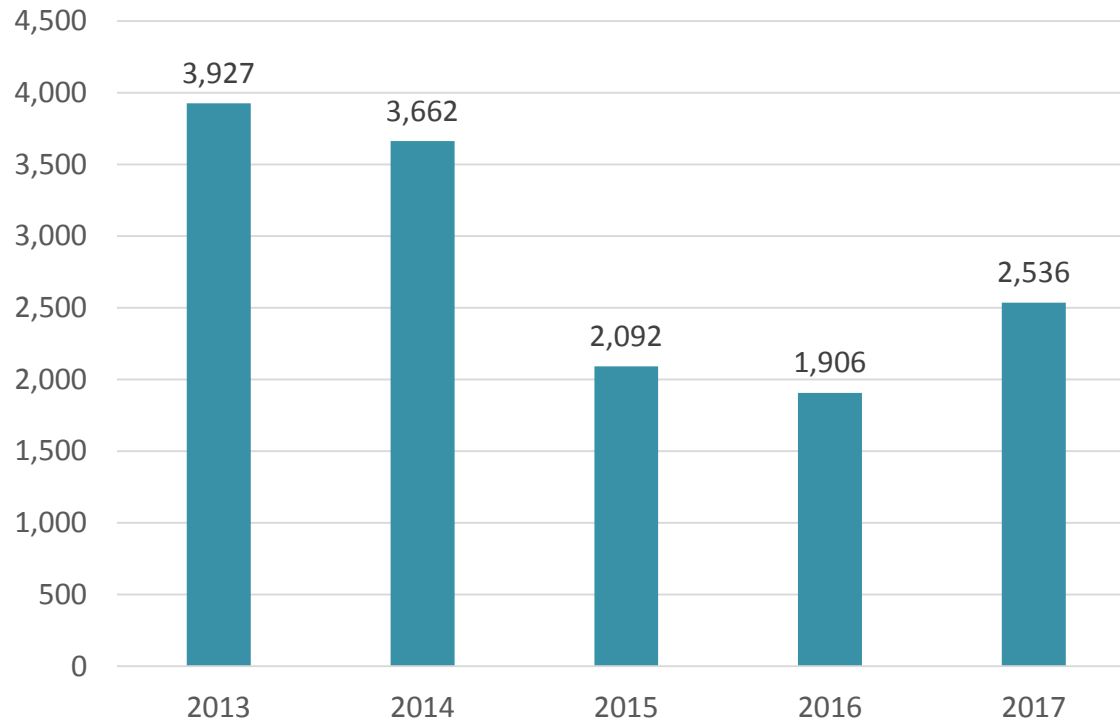
Nüfusun Dağılımı (2017, %)

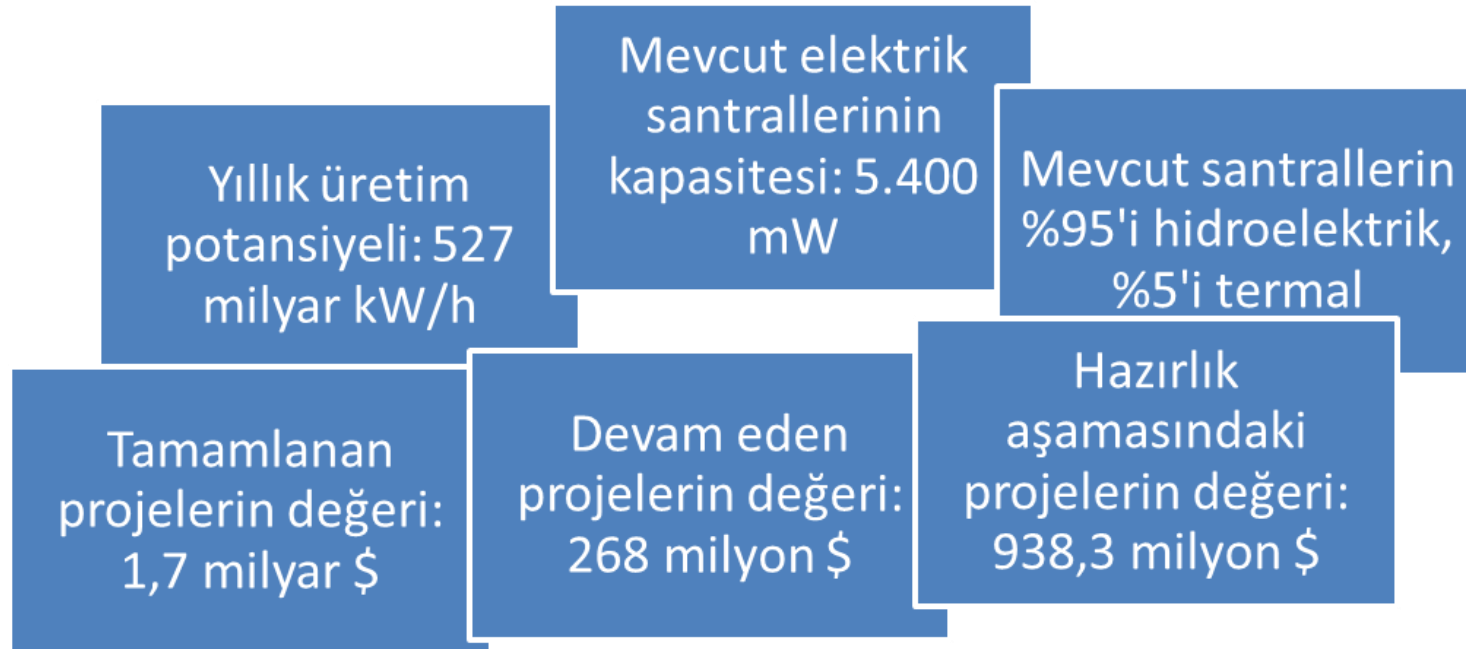

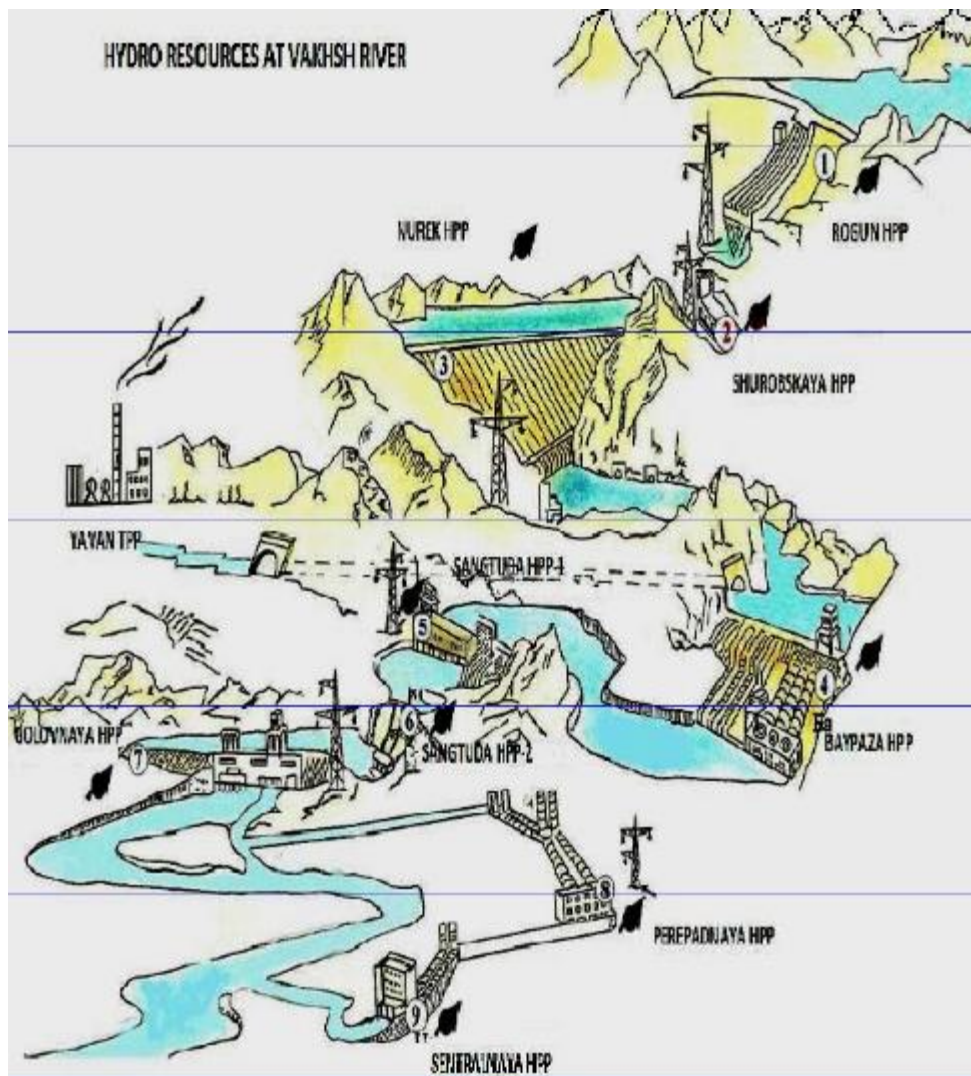
Kişi başına GSYİH (Somoni, Dolar)

Rusyadan Gönderilen İşçi Dövizleri (milyon Dolar)

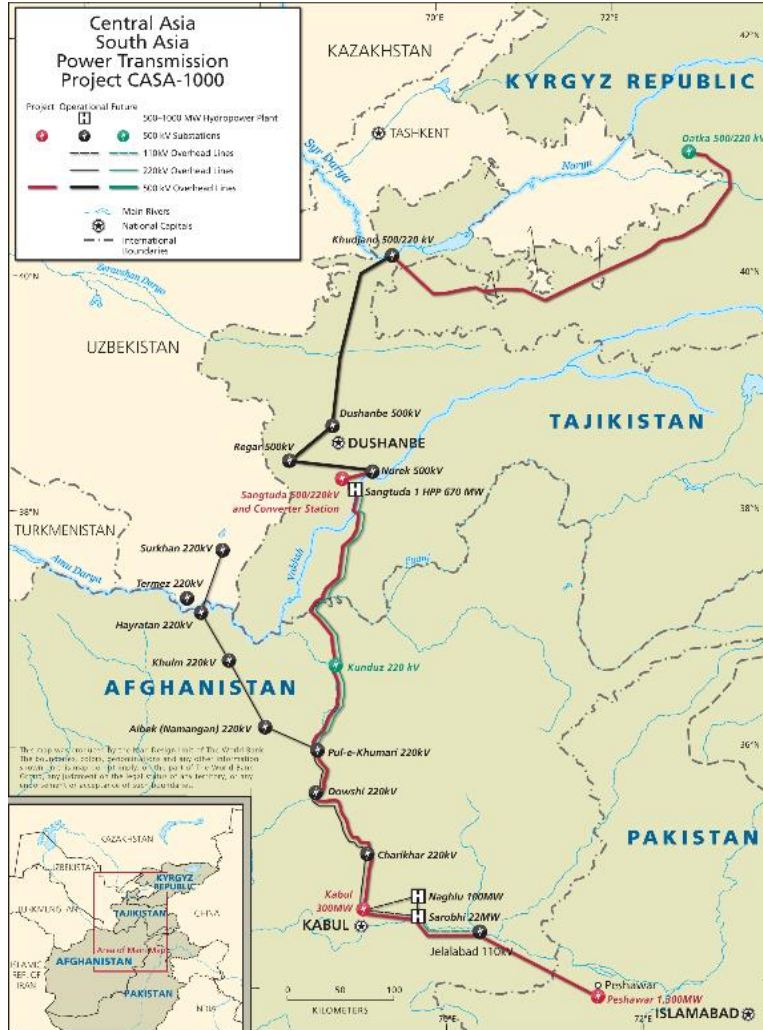
Item	Capacity MW
Nurek HPP	3000
Baypaza HPP	600
Sangtuda – 1 HPP	670
Sangtuda – 2 HPP	220
Golovnaya HPP	240
Perepadnaya HPP	29,5
Sentralnaya HPP	15,1

ROGUN BARAJI

- Rogun Barajı 1959 yılında planlanmış olup inşasına 1976 yılında başlanmıştır.
- Proje birçok defa çeşitli sebeplerle sekteye uğramıştır.
- Mevcut durumda İtalyan Salini-Impregilo firması inşa çalışmalarına 2016 yılında başlamıştır.
- Toplam 3,9 milyar Dolar değerinde yatırım öngören anlaşma kapsamında, projenin dört etaptan oluşması, birinci etapta barajın kurulacağı Vakhsh Nehrinin iki tünelle ayrılarak barajın inşa edileceği alanının kurutulması planlanmaktadır.
- Projenin tamamlanması halinde Rogun Barajında 3,600 MW elektrik (üç nükleer santral kapasitesine eşit) üretilmesi planlanmaktadır.
- Rogun Barajının 335 metre yüksekliğe ulaşması ve dünyanın en yüksek barajı olması beklenmektedir.

CASA1000

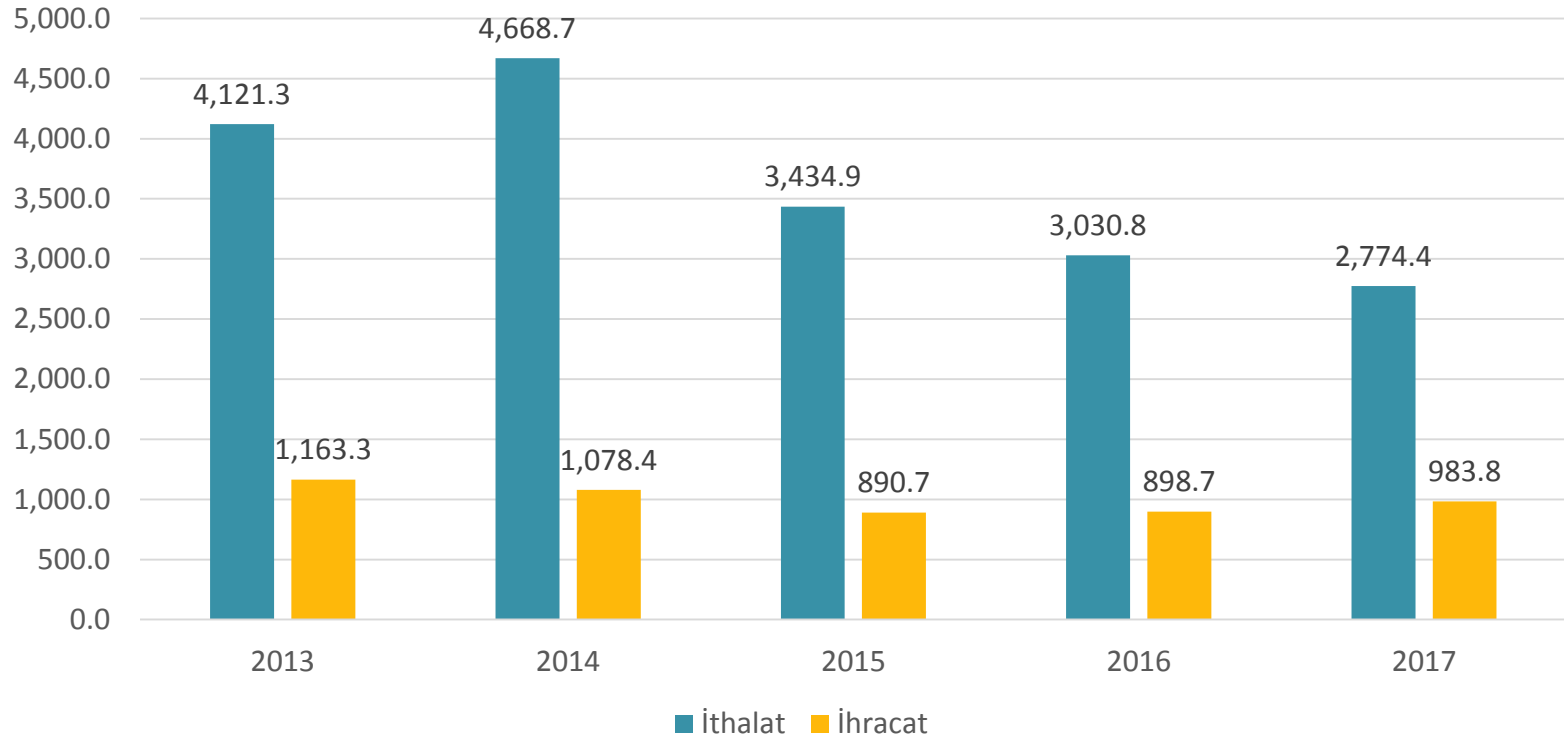

- Datka (Kırgızistan) Hojand'a (Tacikistan, 477 km.) 500 kV AC hattı
- Sangtuda'da (Tacikistan) 1300 megawatt AC-DC Dönüştürücü İstasyonu
- Sangtuda'dan (Tacikistan) Kabil'e (Afganistan) ve Peşavar'a (Pakistan) 750 km Yüksek Voltajlı DC Hattı
- Kabil'de (Afganistan) 300 megawatt Dönüştürücü İstasyon
- Peşavar'da (Pakistan) 1300 megawatt DC-AC Dönüştürücü İstasyon

Uluslararası Kuruluşların Finanse Ettiği Yürürlükteki Projeler

Kuruluş	Proje Sayısı	Toplam Bütçe (milyon \$)
Dünya Bankası	6	319
Asya Kalkınma Bankası	10	316
Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası	8	244
Toplam	24	879

Dış Ticaret (milyon Dolar)

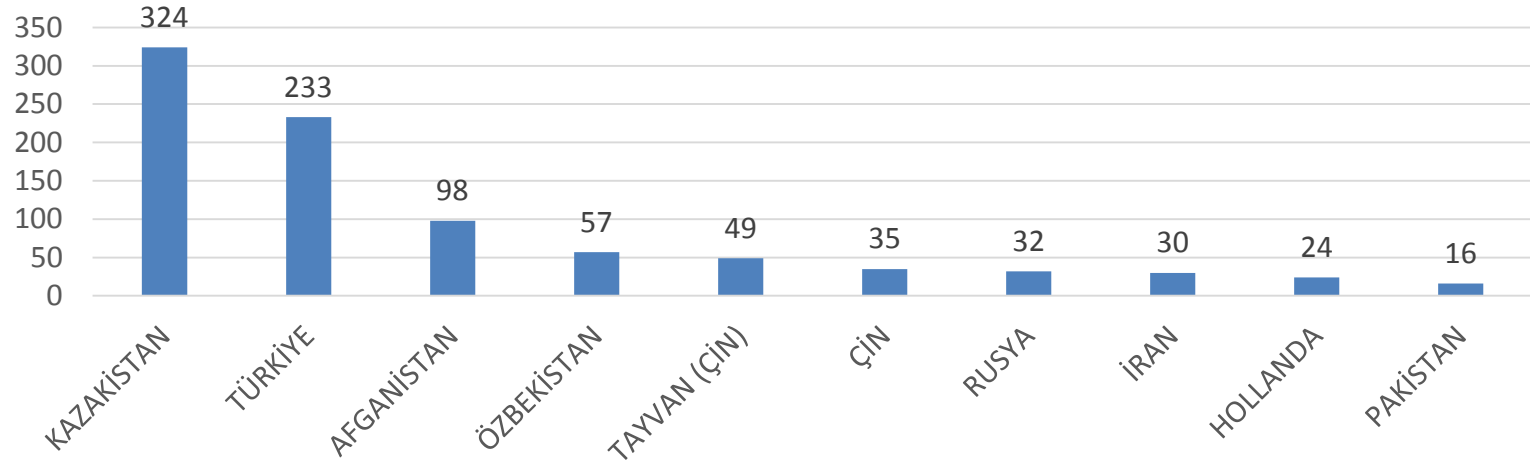
Tacikistan'ın En Fazla İthal Ettiği 10 Ürün (1.000 \$)

GTİP	Tanım	2015	2016	2017
27	Mineral yakıtlar ve yağlar	553,788	471,726	475,243
84	Nükleer reaktörler kazanlar ve makinalar	311,991	303,010	170,255
10	Hububat	266,716	242,616	205,584
72	Demir ve çelik	219,049	191,279	181,005
87	Motorlu kara taşıtları traktörler ve bunların aksamaları	199,169	175,116	201,716
85	Elektrikli makinalar ve cihazlar ile bunların aksamaları	203,331	165,424	129,294
28	Anorganik kimyasallar	155,586	158,862	132,454
44	Ağaç ve ahşap eşya	205,353	130,996	131,751
73	Demir ve çelikten eşyalar	90,578	124,714	72,564
15	Hayvansal ve bitkisel yağlar	96,026	92,106	93,739
Toplam İthalat		3,419,007	3,031,270	2,774,436

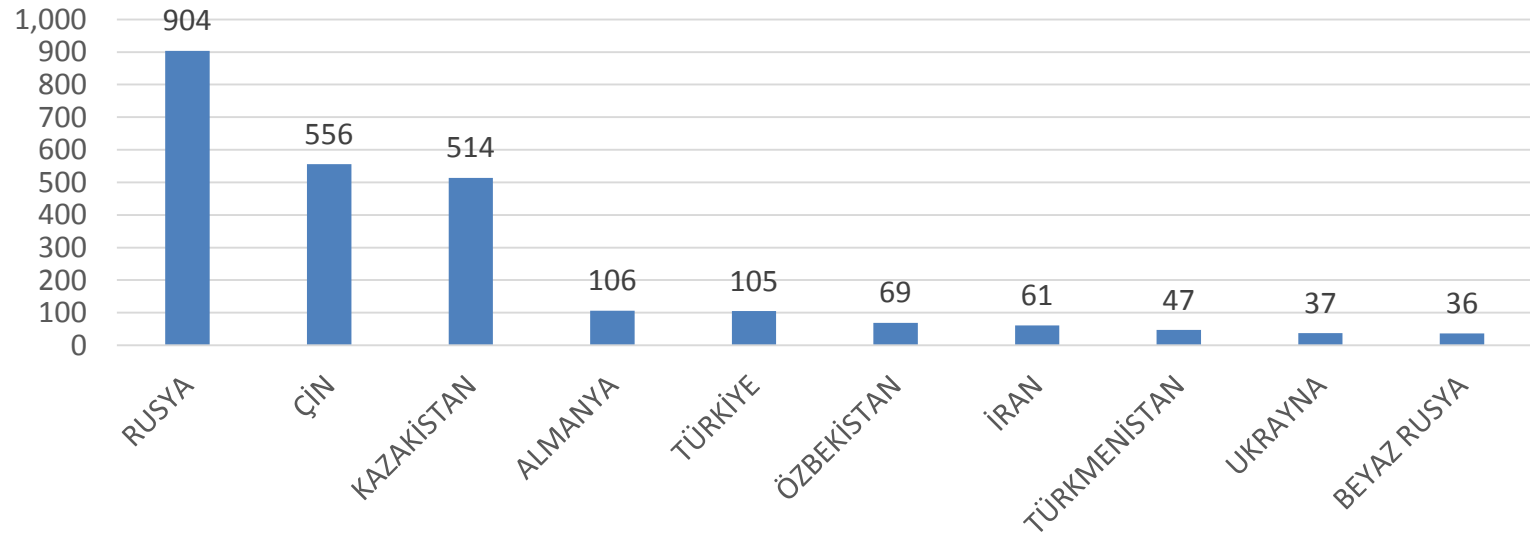
Tacikistan'ın En Fazla İhracat Ettiği İlk 10 Ürün (1.000 \$)

GTİP	Tanım	2015	2016	2017
26	Metal cevherleri cüruf ve kül	152,405	239,120	387,327
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	221,418	209,386	203,118
52	Pamuk	155,258	137,211	159,899
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar ve bunlardan mamul eşyalar	207,632	99,274	1,524
27	Mineral yakıtlar ve yağlar bunlardan elde edilen ürünler	49,296	52,333	51,699
87	Motorlu kara taşıtları ve bunların aksamaları	10,335	39,107	10,662
90	Optik aletler ve cihazlar	1,840	16,909	6,534
25	Tuz kükürt alçılar ve çimento	3,167	16,390	46,113
84	Nükleer reaktörler kazanlar makinalar ve bunların aksamaları	10,714	14,734	10,048
62	Örülmemiş giyim eşyası	12,345	14,644	19,229
Toplam İhracat		897,123	899,319	983,825

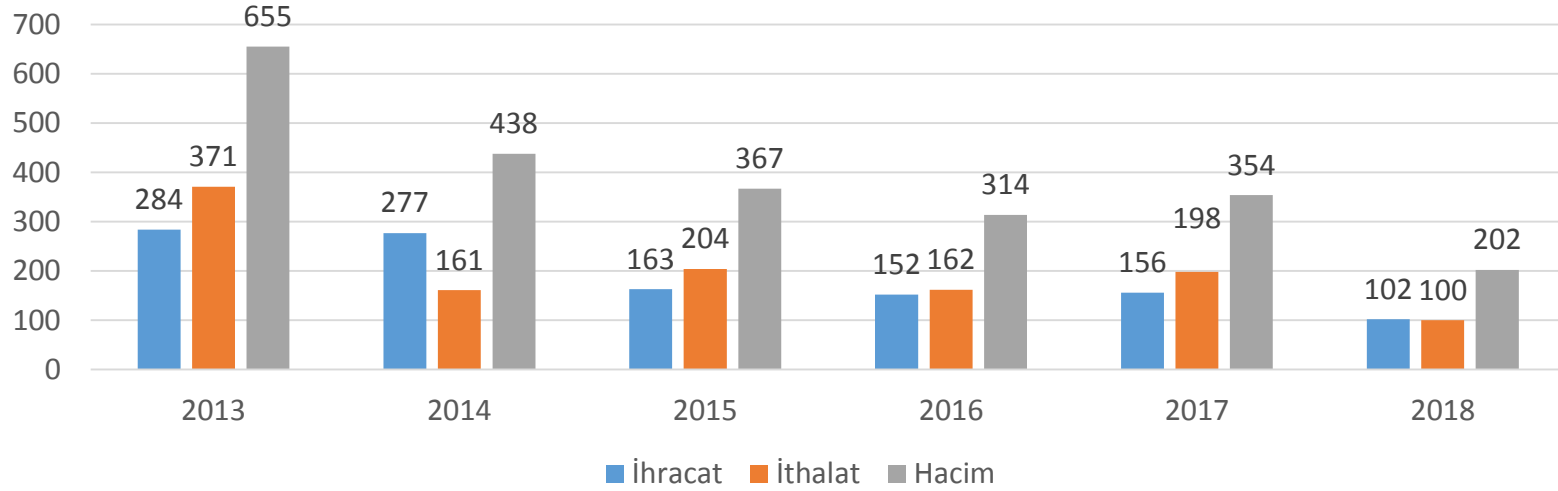
Tacikistan'ın İhracatında İlk 10 Ülke (milyon \$, 2017)

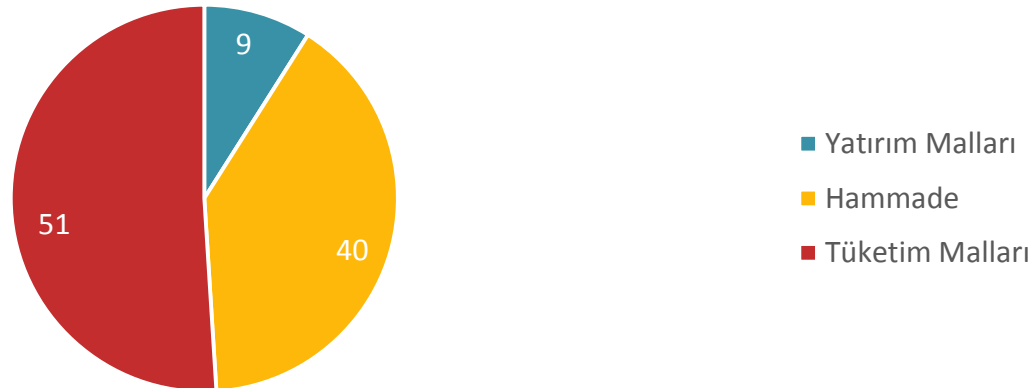
Tacikistan'ın İthalatında İlk 10 Ülke (milyon \$, 2017)

Türkiye - Tacikistan İhracat ve İthalat Değerleri (milyon \$)

Mal Türüne Göre Türkiye'nin Tacikistan İhracatı (2017, %)

Türkiye'nin Tacikistan'a İhracatında İlk 10 Ürün (2017-2018, Ocak- Temmuz, \$)

SITC Kodu	SITC Adı	2017 (Ocak-Temmuz)	2018 ((Ocak-Temmuz)	Değişim (%)
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI	7.798.701	16.000.960	105,17
39	PLASTİKLER VE MAMULLERİ	8.407.059	9.704.567	15,43
96	ÇEŞİTLİ MAMUL EŞYA	9.587.527	9.550.847	-0,38
84	KAZANLAR, MAKİNALAR	5.374.265	8.537.398	58,86
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR	3.865.444	5.427.772	40,42
61	ÖRME GİYİM EŞYASI VE AKSESUARI	5.746.324	5.202.474	-9,46
62	ÖRÜLMEMİŞ GİYİM EŞYASI VE AKSESUARI	5.683.902	4.786.220	-15,79
32	BOYALAR, PİGMENTLER, VERNİKLER, VB,	2.056.963	4.630.652	125,12
54	SENTETİK VE SUNİ FİLAAMENTLER,	2.112.572	3.533.706	67,27
71	KIYMETLİ CEVHERLER	3.666.992	3.139.453	-14,39
	İLK 10 TOPLAM	54.299.749	70.514.049	29,86

Türkiye'nin Tacikistan'dan İthalatında İlk 10 Ürün (2017-2018, Ocak- Temmuz, \$)

SITC Kodu	SITC Adı	2017 (Ocak-Temmuz)	2018 ((Ocak-Temmuz)	Değişim (%)
76	ALÜMİNYUM VE ALÜMİNYUMDAN EŞYA	67.105.029	60.925.033	-9,21
52	PAMUK, PAMUK İPLİĞİ VE PAMUKLU MENSUCAT	42.900.885	34.993.549	-18,43
41	HAM POSTLAR, DERİLER	2.065.231	3.150.724	52,56
74	BAKIR VE BAKIRDAN EŞYA	1.522.848	295.553	-80,59
8	YENİLEN VEYA SERT KABUKLU MEYVELER	912.280	160.014	-82,46
9	KAHVE, ÇAY, PARAGUAY ÇAYI VE BAHARAT	59.850	46.683	-22,00
12	YAĞLI TOHUM VE MEYVALAR		40.664	-
39	PLASTİKLER VE MAMULLERİ		22.579	-
14	ÖRÜLMEMEYE ELVERİŞLİ BİTKİSEL MADDELER		4.065	-
82	ADİ METALLERDEN ALETLER	631	2.768	338,67
	İLK 10 TOPLAM	114.566.754	99.641.632	-13,03

Konya - Tacikistan Dış Ticareti (2015-2018, \$)

	2015		2016		2017		2018 (Ocak-Temmuz)	
	Dolar Değeri	Firma Adet	Dolar Değeri	Firma Adet	Dolar Değeri	Firma Adet	Dolar Değeri	Firma Adet
İhracat	3.805.334	28	2.170.281	17	3.315.659	29	2.795.850	34
İthalat	1.701.001	2	0	0	9.874.354	1	54.174	1
Hacim	5.506.335	30	2.170.281	17	13.190.013	30	2.850.024	35
Denge	2.104.333-		2.170.281-		-6.558.695-		2.741.676-	

- ✓ Yabancı yatırımcılar ayrımcılığa tabi değildir. Yatırımcıların tüm haklarının ve yasal çıkarlarının Tacikistan Devleti garantisi altındadır.
- ✓ Yabancı yatırımcılar, temsilcileri ve yabancı işçiler Tacikistan topraklarının tamamında seyahat serbestisine sahiptir.
- ✓ Yabancı yatırımcılar; gelirlerinin korunması ve kullanımı için Tacikistan'da ulusal veya yabancı para cinsinde banka hesabı açtırabilir. Yabancı yatırımcılar ve işçiler gelirlerini ve ücretlerini yurtdışına transfer etme hakkına sahiptir.
- ✓ Yatırımcılar, Tacikistan'daki faaliyetlerine ilişkin tüm ödemelerini Tacikistan ulusal para birimine serbestçe çevirebilir ve/veya Tacikistan dışındaki faaliyetleri için yabancı para birimi satın alabilir. Force major durumlarda, yatırım geri çekilebilir.
- ✓ Yatırımcının tüm fikri mülkiyet hakları Tacikistan Hükümeti yasalarınca korunmaktadır.
- ✓ Yabancı yatırımcılar; Vergi Kanunu kapsamında vergi ayrıcalıklar, Gümrük Kanunu kapsamında gümrük ayrıcalıklar ve devlet yardımları alanında ayrıcalıklardan faydalanabilir.

“Tacikistan İmtiyaz Kanunu”

- ✓ Söz konusu yasa yabancı yatırımcılara geçici olarak, ülkenin maden zenginliklerine sahip topraklarını işletme; yerleşim yeri kurma; su kaynaklarını, hava sahasını, florasını ve diğer doğal kaynaklarını kullanma hakkı sunmaktadır.
- ✓ Anılan yasa kapsamında yabancı yatırımcı ile Tacikistan Hükümeti veya yetkilendirilen devlet kurumu ile anlaşma imzalanması gerekmektedir. İmtiyaz anlaşmaları ihale yoluyla yapıldığı gibi, istisnai durumlarda doğrudan müzakere yoluyla da yapılabilir. İmtiyaz anlaşması, anlaşmanın konusuna göre 50 veya 90 yıl olabilir. İmtiyaz anlaşması yapan yabancı yatırımcı;
  - ❑ Anlaşma konusuna ilişkin olarak kullanılan topraklarda inşaat, yol ve iletişim alt yapısı yapma,
  - ❑ Üretimde kullanılmak üzere kendi taşınır mallarını ve işçilerini Tacikistan'a getirme,
  - ❑ Tacikistan kamu kurumlarının yasadışı faaliyetleri için Tacikistan'daki mahkemelere başvuruda bulunma haklarına sahip olmaktadır.

- ❑ Başlıca vergi türleri; gelir vergisi, kar vergisi, KDV, toprak vergisi, yol kullanım vergisi ve gayri menkul vergisidir.
- ❑ Şirketler ulusal düzeyde %15 oranında gelir vergisine tabidir.
- ❑ Tacikistan'daki tüm ticari işlemlerden %3 oranında ticaret vergisi tahsil edilmektedir.
- ❑ Katma Değer Vergisi (KDV) %18 oranında uygulanmaktadır. KDV hesaplanırken ürün fiyatları esas alınmaktadır.
- ❑ Pamuk ve alüminyum için farklı bir vergilendirme süreci izlenmektedir.
- ❑ Gümrük vergileri %0-%15 arasında değişmektedir. Referans fiyat uygulaması yapılmaktadır.
- ❑ Avrasya Ekonomik Bölgesi üyesi olan devletler (Rusya, Kazakistan, Belarus ve Kırgızistan) ile yapılan ticaretten gümrük ücretleri alınmamaktadır.

Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (1993)

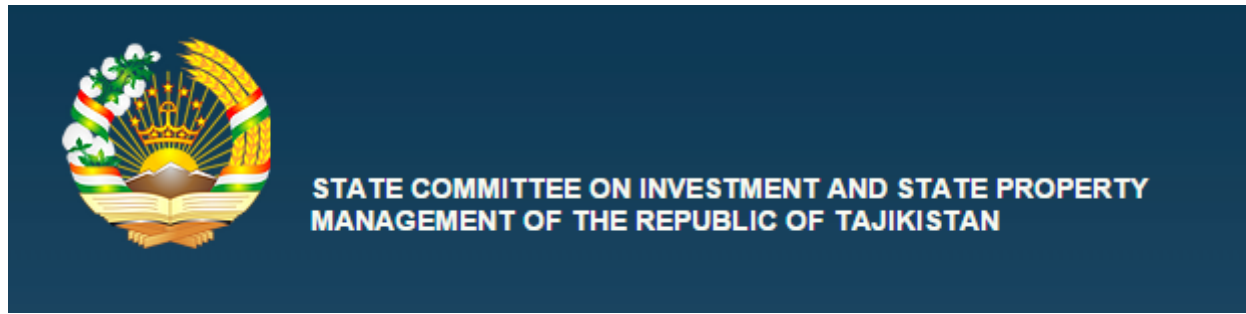
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması
(1996)

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması (2001)

Karma Ekonomik Komisyon Toplantıları

www.gki.tj

www.nbt.tj

Otomotiv Yan Sanayii

Tarım Makineleri

Tohum ve Seracılık

Mutfak Eşyaları

Tekstil ve Konfeksiyon

Kozmetik

İnşaat Malzemeleri

Müteahhitlik

Enerji

Gastronomi

Teknik Servis

Oto Servis - Bakım

Sağlık Turizmi

Türk Dizi ve Filmleri

Riskler

- Nakit ve Ödeme Sıkıntısı
- Ticari Hakların Korunması
- Vizeler
- Kurumsallaşma Eksikliği

Fırsatlar

- Kaliteli Türk Malı İmajı
- İthalat Ağırlıklı Ekonomi
- Ucuz İşgücü
- Kültürel Yakınlık
- Serbest Bölgeler
- DTÖ Üyeliği
- Avrasya Ekonomik Birliği

XII. Dönem KEK Toplantısı

Türk İhraç Ürünleri Fuarı –
2019

Alım Heyeti Programları

Sektörel Ticaret Heyetleri

**HZ.
MEVLÂNÂ**

**OLGUNUN HALİNDEN ANLAR MI HAM?
SÖZ UZAR KESMEK GEREKTİR VES-SELAM**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

Turkey
Discover
the potential

SAYGILARIMLA...

Muhammed Emrah SOĞANCI
Ticaret Müşaviri
dusanbe@ekonomi.govt.r